

การเก็บเกี่ยว

- อายุเก็บเกี่ยวขึ้นอยู่กับพันธุ์ และสถานที่ การปลูกในฤดูแล้ง ซึ่งมีอุณหภูมิต่ำ ทำให้อายุเก็บเกี่ยวยาวขึ้นกว่าปกติ 7-10 วัน หรือเก็บเกี่ยวเมื่อสีเปลือกฝักด้านในเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลมากกว่า 60 เปอร์เซ็นต์ สำหรับถั่วลิสงฝักแห้ง
- วิธีการเก็บเกี่ยว ดอนหรือใช้จอบขุด หรือเครื่องขุดฝักถั่วลิสง แล้วปลิดฝักด้วยมือหรือเครื่องปลิดเลือกเฉพาะฝักที่สมบูรณ์ ไม่เป็นโรค ไม่ถูกทำลายโดยแมลง และไม่มีรอยแผลจากการเก็บเกี่ยว เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

กรณีถั่วลิสงฝักสด ควรบรรจุกระสอบป่านที่สะอาด แล้วส่งตลาดภายใน 24 ชั่วโมง การตากและการบรรจุ ควรตากฝักถั่วลิสงบนตะแกรงตาข่ายแคร่หรือผ้าใบ อดความชื้นให้ต่ำกว่าร้อยละ 10 เพื่อลดปัญหาการเกิดเชื้อรา หลังจากนั้นทำความสะอาดและบรรจุในภาชนะที่ปิดมิดชิด เพื่อรอจำหน่าย

การเก็บเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสง

ควรมีการผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง เพื่อลดต้นทุน โดยแบ่งพื้นที่เฉพาะเป็นแปลงเมล็ดพันธุ์ ซึ่งต้องมีการจัดการป้องกันไม่ให้เกิดพันธุ์ปน ดังนี้

1. ใช้เมล็ดพันธุ์ตรงตามพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้ ปลูกดูแลรักษาตามคำแนะนำ ช่วงเก็บเกี่ยวมีการตรวจดอนพันธุ์ปน
2. ทำความสะอาดภาชนะที่บรรจุต้องไม่มีฝัก/เมล็ดเก่าค้างอยู่
3. การเก็บเมล็ดสำหรับทำพันธุ์ ต้องตากฝักถั่วลิสงให้แห้ง มีความชื้นในเมล็ดไม่เกินร้อยละ 9 สังเกตได้จากเมื่อเขย่าฝักจะได้ยินเสียงจากเมล็ดสั่นคลอน
4. ควรเก็บเมล็ดในรูปฝักแห้ง จะเก็บได้นานกว่าเมล็ดที่กะเทาะเปลือกแล้ว และเมล็ดขนาดปานกลาง จะเก็บรักษาได้นานกว่าเมล็ดขนาดใหญ่และเมล็ดขนาดเล็ก
5. เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์รูปฝักแห้งในถุงพลาสติกหนา จะเก็บได้นานกว่าการเก็บในถุงผ้า และกระสอบป่าน เมื่อจะปลูกจึงนำมากะเทาะ สำหรับเมล็ดถั่วลิสงที่กะเทาะแล้ว ถ้าจะให้คงคุณภาพดีจะต้องเก็บรักษาไว้ในห้องเย็นอุณหภูมิประมาณ 10-15 องศาเซลเซียส และเมล็ดมีความชื้นต่ำ การเก็บฝักไว้ในสภาพปกติ ถั่วลิสงจะเสื่อมความงอกเร็วภายในเวลา 3-5 เดือน

“ ถ้าเกษตรกรทุกท่านสามารถปฏิบัติได้ตามคำแนะนำ จะมีเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงไว้ใช้ปลูกในฤดูถัดไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ”

การปลูกถั่วลิสง ในวิกฤติภัยแล้ง

จัดทำโดย
สถาบันวิจัยพืชไร่
และพืชทดแทนพลังงาน
กรมวิชาการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การปลูกถั่วลิสง

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ดินที่เหมาะสม คือ ดินร่วน ดินร่วนปนทราย หรือดินร่วนเหนียวปนทราย ระบายน้ำดี ไม่มีน้ำขัง ต้องการน้ำสม่ำเสมอโดยเฉพาะระยะแทงเข็ม และสร้างฝัก

ฤดูปลูก ถั่วลิสงสามารถปลูกได้ทุกฤดู แต่การปลูกในฤดูแล้ง มีดังนี้ คือ

1. ปลูกโดยอาศัยน้ำชลประทาน เดือนธันวาคม-มกราคม เก็บเกี่ยวเดือนเมษายน-พฤษภาคม
2. ปลูกหลังนาอาศัยความชื้นในดิน เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน โดยมีเงื่อนไข คือ ต้องเป็นแหล่งที่มีน้ำใต้ดินดี

พันธุ์ถั่วลิสงที่นิยมปลูก

พันธุ์ที่ใช้ในรูปฝักแห้ง เหมาะสมใช้กะเทาะเมล็ดเพื่อนำไปทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้แก่ ไทนาน 9 ขอนแก่น 5 ขอนแก่น 84-7

➤ พันธุ์ที่ใช้ในรูปฝักสด นำไปต้มทั้งเปลือกแล้วจำหน่าย ได้แก่ กาศสินธุ์ 1 กาศสินธุ์ 2 ขอนแก่น 84-8

➤ พันธุ์ที่ใช้ในรูปเมล็ดโต เพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้แก่ ขอนแก่น 6

การเตรียมดิน ไถพรวนดิน 1 ครั้ง ตากดิน 7-10 วัน พรวน 1 ครั้ง ปลูกในฤดูแล้ง อาศัยน้ำชลประทาน หลังไถพรวน ควรขร่องกว้าง 0.6-1.0 เมตร สำหรับดินเนื้อแน่น แล้วปลูกถั่วลิสง 2 แถว ถ้าดินระบายน้ำดี ขร่องกว้าง 1.5 เมตร ปลูกถั่วลิสง 3-4 แถว การปลูกหลังนาอาศัยความชื้นในดิน ควรเตรียมดินให้ละเอียด โดยไถดิน 2 ครั้ง และพรวน 1-2 ครั้ง

วิธีการปลูก ระยะระหว่างแถว 40-60 เซนติเมตร ระหว่างหลุม 10-20 เซนติเมตร 2-3 เมล็ดต่อหลุม ใช้เมล็ดพันธุ์ 20 กก./ไร่ (ทั้งเปลือกฝัก)

การใส่ปุ๋ย ควรใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน หรือ ใส่ปุ๋ยเกรด 12-24-12 อัตรา 25 กก./ไร่ หรือเกรด 16-16-8 อัตรา 35 กก./ไร่ รองกันหลุมก่อนปลูก หรือ โรยข้างแถวแล้วพรวนดินกลบหลังถั่วลิสงงอก

การกำจัดวัชพืช โดยแรงงานหรือเครื่องจักรกล 2 ครั้ง ที่อายุ 15-20 และ 30-40 วันหลังงอก หรือพ่นสารเคมีกำจัดวัชพืชหลังปลูก เช่น อะลาคลอร์ 48% อีซี หรือ เมโทลาคลอร์ 40% อีซี 125-175 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร แต่ถ้าถั่วลิสงงอกแล้ว ให้ใช้สารฟลูอะซิฟอป-บิวทิล 35% อีซี 30-40 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร

แมลงศัตรูที่สำคัญ

เพลี้ยไฟ เพลี้ยอ่อน ใช้สารเคมีคาร์โบซัลแฟน 20% อีซี อัตรา 50 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร

หนอนชอนใบ ใช้สารเคมีไดโรอะโซฟอส 40% อีซี อัตรา 40-50 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร

เสี้ยนดิน ใช้มะพร้าวทั้งผลผ่าซีกกว่าฝักดินลึกจนถึงด้านบนกะลามะพร้าว หากพบเสี้ยนดินให้นำผลเผาทำลาย หรือใช้สารเคมีควินาลฟอส 5% จี อัตรา 4 กก./ไร่ โรยเมื่อถั่วอยู่ในระยะแทงเข็มหรือติดฝัก

โรคที่สำคัญ

โรคโคนเน่า คลุกเมล็ดก่อนปลูกโดยสารไอโพรโดโคนหรือคาร์เบนดาซิม 50% ดับบลิฟี่ 3-5 กรัม/เมล็ด 1 กก.

โรคยอดไหม้ ใช้พันธุ์ทนทานขนอก 6 หรือใช้สารเคมีกำจัดเพลี้ยไฟที่เป็นพาหะนำโรค

โรคราสนิม และใบจุด ใช้สารเคมีแมนโคเซบ 80% ดับบลิฟี่ อัตรา 30-40 กรัม/น้ำ 20 ลิตร